

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.052.003
у Хмельницькому національному університеті
д. пед. н., доценту Андрощук І.В.

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук,
доцента кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського
національного університету імені Івана Франка

ЦЮРИ СВІТЛАНИ БОГДАНІВНИ

на дисертаційне дослідження

ОЛЕСЬКОВОЇ ГАЛИНИ ГРИГОРІВНИ

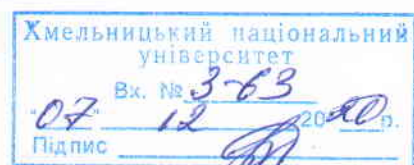
«Фахова підготовка сестринського персоналу в системі професійної медичної
освіти Німеччини»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

Фахова підготовка сестринського персоналу в Україні регулюється низкою концептуальних і нормативних документів серед яких Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.) та Стратегія розвитку медичної освіти. Сучасні зміни у змісті нормативних джерел, розроблення стандартів вищої освіти відбуваються у загальному контексті євроінтеграційних змін, є ґрунтовними, системними, потребують значних зусиль як у сфері теоретичного обґрунтування, так і практичної апробації. Реформування фахової підготовки сестринського персоналу в Україні відбувається на трьох рівнях, а саме: передвищій освіти, першого (бакалаврського), другого (магістерського). При цьому стандарт вищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство затверджено лише для бакалаврського рівня.

Діяльність з реформування фахової підготовки сестринського персоналу, доцільність її методологічного й дидактичного осмислення в Україні зумовлює необхідність звернення до кращих зразків закордонного досвіду, зокрема Німеччини. Специфіка професійної діяльності, професійних стандартів, обсяг і рівень фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині, як і в більшості економічно розвинених країн, значимо відрізняється від традиційних для пострадянського простору моделей і змісту діяльності таких фахівців. Порівняльний аналіз досвіду підготовки такого фахівця у Німеччині дозволить не лише вичленити елементи системи підготовки, які можна рекомендувати до впровадження в Україні, але й сформулювати спектр ідей та напрямів, що перебувають на стадії потенційно придатних до імплементації.

Таким чином, проблема аналізу фахової підготовки сестринського персоналу в системі професійної медичної освіти Німеччини, визначена автором дисертаційного дослідження є, на наш погляд, актуальною та своєчасною.

Тема дисертаційного дослідження виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень Хмельницького національного університету «Трансформація життєвого світу людини в умовах особистісного і професійного розвитку» (ДР № 0116U005844). Тема дослідження затверджена рішенням Вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 5 від 28.10.2016 р.) та узгоджена рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 7 від 29.11.2016 р.).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

З'ясування сутності ключових понять дослідження («система професійної медичної освіти», «фахова підготовка сестринського персоналу») показало різні підходи українських і німецьких науковців щодо трактування їхнього змісту. Схарактеризовано академічну та неакадемічну освітню сферу системи професійної медичної освіти Німеччини, дуальну модель організації фахової підготовки; особливості мережі закладів професійної медсестринської освіти різних типів та різноманітної кількості федеральних і земельних органів управління у сфері медичної освіти. На основі порівняльно-педагогічного аналізу фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині та Україні виокремлено спільні та відмінні підходи. Головною відмінністю змісту курикулумів у Німеччині та освітніх програм в Україні є модуляризована структура курикулумів, при цьому модулі є кластером, або комбінацією навчальних заходів (занять), орієнтованих на певний тематичний або змістовий фокус.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

На нашу думку, авторка дослідження Олеськова Галина Григорівна обґрунтовано узагальнила наукову новизну, одержаних результатів, вона полягає у тому, що у роботі:

- уперше у вітчизняній педагогічній науці виявлено особливості, системно і цілісно обґрунтовано дидактичні засади фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині; з'ясовано специфіку професійної діяльності сестринського персоналу в Німеччині; виконано порівняльно-педагогічний аналіз змісту фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині та Україні; окреслено можливості імплементації прогресивних ідей німецького досвіду для вдосконалення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні;
- *удосконалено* змістове й навчально-методичне забезпечення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні; *уточнено* зміст понять «фахова підготовка сестринського персоналу», «професійна підготовка сестринського персоналу» і «спеціалізована підготовка сестринського персоналу»;
- *набули подальшого розвитку положення* про сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у фаховій підготовці сестринського персоналу;

використання компетентнісного підходу в професійній медсестринській освіті.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації та списку публікацій Олеськової Г.Г. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість та вірогідність отриманих результатів, що забезпечено ґрунтовним аналізом джерельної бази дослідження.

Обґрунтованість положень забезпечив термінологічний аналіз джерел, трактування поняття «фахова підготовка» та ймовірних причин його ототожнення з терміном «професійна підготовка», з'ясування того, що «фахова підготовка» у німецькомовній термінології є ширшим поняттям ніж «професійна підготовка», оскільки поняття «фахова» охоплює професійну та спеціалізовану підготовку. Результати та висновки побудовані на ретроспективному аналізі нормативно-правових документів фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині для вивчення їх особливостей в контексті її реформування та порівняльно-педагогічному аналізі змісту фахової підготовки сестринського персоналу Німеччини та України, а також праць українських і німецьких науковців. Системно-структурний аналіз організаційних і дидактичних засад фахової підготовки сестринського персоналу Німеччини дав можливість виявити особливості фахової підготовки сестринського персоналу й сформулювати актуальні для української системи освіти висновки.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Відповідно до поставленої мети дисертанткою: обґрунтовані можливості використання прогресивних ідей досвіду Німеччини в умовах реформування системи професійної медичної освіти в Україні; створено та впроваджено у навчальний процес закладів вищої освіти України навчально-методичного посібника «Медсестринська освіта: досвід Німеччини». Матеріали дослідження можуть використовуватися в удосконаленні законодавчої бази у сфері медсестринської освіти; розробленні освітньо-професійних програм, дидактичних комплексів навчальних дисциплін для фахової підготовки сестринського персоналу; навчальних посібників. *Результати дослідження впроваджено* в навчально-виховний процес Хмельницького базового медичного коледжу; Кам'янець-Подільського та Чемеровецького медичних коледжів; Хмельницького національного університету; Медичного коледжу Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; Житомирського медичного інституту.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Результати дослідження доцільно характеризувати як теоретично і практично значущі. Теоретичні узагальнення та широкий спектр опрацьованих автором нормативних документів і джерел у сфері професійної освіти може бути використаний як дослідниками-компаративістами, так і фахівцями, які

працюють у напрямі розробки професійних і галузевих стандартів, стандартів вищої освіти.

Авторка узагальнила результати порівняльного аналізу різних підходів до організації фахової освіти у Німеччині, які можуть бути використані науковцями для проведення подальших досліджень у сфері фахової освіти країн Європейського Союзу, зокрема дуальної. Узагальнення особливостей, що забезпечують якісну підготовку сестринського персоналу Німеччини дозволяє акцентувати увагу освітнього менеджменту у сфері охорони здоров'я та медичної освіти на важливості усіх аспектів дидактичної системи підготовки компетентних кадрів для української медицини.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Є усі підстави визначити, що Олеськова Галина Григорівна чітко обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректними є сформульовані об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження. Структура дисертації логічна, відповідає завданням, як і викладений зміст дисертаційної роботи. Поняття, які є ключовими для дослідження різнобічно висвітлені, їх наукові трактування зіставлені.

Заслуговує на увагу системність теоретично обґрунтованих та цілісно охарактеризованих автором дидактичних засад фахової підготовки сестринського персоналу, а саме: нормативно-правова база фахової підготовки; різноманітність типів закладів неакадемічної освіти – школи (геріатричного/педіатричного) медсестринства, професійні школи медсестринства, професійні спеціалізовані школи медсестринства; заклади академічної освіти – вищі спеціалізовані школи, університети та дуальна форма здобуття освіти; формування змісту фахової підготовки на засадах медсестринської дидактики та медсестринської педагогіки; спеціалізації фахової підготовки сестринського персоналу; модуляризована структура курикулумів; використання сучасних освітніх електронних платформ Flexicare 50+, IMED-KOMM.EU, MeCoPflege для формування медіакомпетентності, фахового мовлення та інших професійних компетентностей сестринського персоналу; практичне наставництво; організація науково-дослідної роботи та самостійної роботи здобувачів медсестринської освіти.

У роботі розглянуто законодавчо-нормативне забезпечення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні. З'ясовано, що як у Німеччині, так і в Україні, велика увага приділяється вивченню фахових дисциплін, які формують фахову компетентність сестринського персоналу. На відміну від предметно-орієнтованих освітньо-професійних програм в Україні, в Німеччині курикулуми модуляризовані, що стосується як академічної, так і неакадемічної підготовки сестринського персоналу Німеччини. Важливим чинником якісної підготовки сестринського персоналу Німеччини є більша кількість годин практичної підготовки у порівнянні з Україною. Конкретизовано можливості впровадження прогресивних ідей німецького педагогічного досвіду для вдосконалення фахової підготовки сестринського

персоналу в Україні на загальнодержавному рівні, на регіональному рівні та на рівні освітніх закладів.

Загальні висновки дисертації та висновки до розділів характеризують рівень виконання завдань дисертаційного дослідження, чітко сформульовані.

Дискусійні положення та зауваження.

Загалом позитивно оцінюючи роботу Олеськової Галини Григорівни вважаємо за необхідне висловити певні зауваження та акцентувати на дискусійних положеннях досліджуваної проблеми:

1. Шляхом порівняльно-педагогічного аналізу дисертантка цілком правильно підкреслила, важливість того, що магістерські спеціалізації у Німеччині, містять значний об'єм дослідницьких та клінічно-дослідницьких проєктів, яких немає у змісті підготовки магістра медсестринства в Україні. Але щодо соціальних навичок, то висновок авторки, що в українських освітньо-професійних програмах, ці теми містять лише такі дисципліни, як «Основи психології та міжособове спілкування», «Медсестринська етика та деонтологія». зроблений дещо поверхово. Соціальні навички є визначені у ключових і професійних компетентностях Стандарту професійної освіти «молодшої медичної сестри з догляду за хворими»(2019) та у чотирьох з двадцяти програмних результатів навчання Стандарту вищої освіти бакалаврського рівня спеціальності 223 (2018). Відповідно освітньо-професійні програми включають ці складові державних стандартів у матриці компетентностей, зміст як нормативних, так і вибіркового дисциплін. Але погоджуємося, що на рівні викладання формування соціальних навичок залишає бажати кращого.
2. Дисертаційне дослідження інформаційно насичене, авторкою наведені вагомі результати порівняльно-педагогічного аналізу, що має теоретичну значущість. При цьому для підсилення практичного значення та зручності опрацювання його дослідниками, які не є фахівцями у сфері стандартів медичної освіти (фахових компетентностей, програмних результатів навчання), доцільно було б ввести у текст просту схему, або структурну модель, за якою власне і проводилося порівняння змісту фахової медсестринської підготовки.
3. У параграфі 2.1. Загальна характеристика системи професійної медичної освіти Німеччини авторка акцентує проблему шляхів здобуття неакадемічної та академічної освіти, пише про тенденцію до «академізації» професійної освіти, яку критикує частина науковців Німеччини. Дисертантка наводить дані 2016 і 2012 року про те, що здобувачі сестринської освіти надають перевагу дуальній формі професійної освіти, їх частка становить понад 35%. Доцільно було б доповнити ці дані за 2019 рік, щоб простежити, як розвиваються ці різноспрямовані тенденції - проблема окреслена у роботі важлива для розвитку фахової підготовки в Україні.
4. У параграфі 3.3. «Можливості впровадження інноваційних ідей німецького педагогічного досвіду для вдосконалення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні дисертантка характеризує

рекомендації інших дослідників щодо цього питання. Вважаємо, що більш логічно було зосередитися тут на багатому змісті проаналізованого нею досвіду, зокрема на потенціалі медсестринської педагогіки та дидактики, який так широко презентовано у Додатках, а узагальнені судження інших дослідників викласти у першому, або другому розділі.

Втім, висловлені зауваження і побажання не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованої роботи.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Основні наукові результати дослідження були апробовані на 15 міжнародних та 4 всеукраїнських наукових конференціях.

Основні наукові результати дослідження висвітлено в 28 публікаціях, з них 23 одноосібних; 1 навчально-методичному посібнику; 7 статтях у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 публікація в іноземному науково-періодичному виданні, 18 публікацій апробаційного характеру.

Висновок

Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Олеськової Галини Григорівни «Фахова підготовка сестринського персоналу в системі професійної медичної освіти Німеччини», є завершеним самостійним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки й практики. Дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її авторка Олеськова Галина Григорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

2 грудня 2020 року

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук
доцент кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Цюра Світлана Богданівна

Підпис Цюри С. Б. засвідчує

